

Geachte Provinciale Statenlid,

De Raod veur 't Limburgs heeft vorige week zijn Aanbevelingen voor taalbeleidsplan Limburgs 2024-2025 aan Gedeputeerde Kuntzelaers gegeven.

Ondergetekenden ondersteunen deze aanbevelingen van de Raod veur 't Limburgs. Het is ons inziens van belang dat de Provincie Limburg actief taalbeleid formuleert voor het toekomstbestendig maken van onze Limburgse taal.

Ruud van Eeten (onafhankelijk voorzitter Hoes veur 't Limburgs)

Namens de *Samenwerkende taalorganisaties in het Hoes veur 't Limburgs*

Alexandra de la Roij (vertegenwoordiger kinderopvang)

Mede ondertekend door:

A. Bronneberg- van der Vring
Algemeine Sjrieverskrink Veldeke Limburg
Annelies Hermans
Baeker Pottentaote
Cubiss Limburg
Cultuurstichting Bel-Arte
De Tempeleers Mestreech
Dialekprojek, dialectwerkgroep van de
Heemkundevereniging Schimmert
Dialekverain Kirchöadsjer Plat
Drs Jaap Koutstaal (Algemene Taalwetenschap)
drs. J.M.R. Heinrichs
drs. Jo Bronneberg
drs. R.J.H. (Remco) Vrinzen (Gemeenteraadslid
Roerdalen)
Frans Adriaans (Limburgs schrijver)
Gène Jacquot
Gerard Cornelussen
Hans Eijkelhardt
Ing. Henri Smeets
John Herogh (dialeksjriever en Zwentibolddichter
2018-2022)
Jos Bours (schrijver)
Jos Engelen
Jules Ortjens (Fractievoorzitter Volt
gemeenteraad Maastricht)
Karin Dolmans (gedichten en theaterstukken)
Kirchröatsjer Vasteloavends Verain

Kitty Nuyts (gemeenteraadslid Maastricht)
KV Burgerlust
L. Theunissen
L.L.M.J. Baltussen
Limburgse Vereniging Karnavals Artiesten (LVKA)
Mady Colson (auteur De Groe(ë)te Mëzeikër
Diksjënaer)
Mart de Ras
Michiel Lipsch (muzikant)
Monique Kerpen (Hoera Kinderopvang én
Gastouderopvang)
Ons Kerkrade
Paul Weelen
Pauline Bongers (Sjriever en verhaoleverteller
Midde-Limburg)
Prof. Dr. L.M.E.A. Cornips (Leerstoel "Taalcultuur
in Limburg")
Project Verhaalkeuken
Rob Lodewick
Sjtadsvastelaovesvereniging De Marotte Zitterd
Sjtadsvastelaovesvereniging 't CCH Hoensbroek
Stichting LiLiLi
SVV De Flaarisse
Theo Kees (Auteur De Groe(ë)te Mëzeikër
Diksjënaer)
Vereniging van Limburgse Bibliotheken
Werkgroep dialect van de gemeente Kerkrade
Werner Kreutzer
Willem de Lang
Ziesjoem!

Aanbevelingen taalbeleidsplan Limburgs 2024-2025

Door de Raod veur 't Limburgs

De aanbevelingen kunnen alleen gerealiseerd worden met steun en inzet van overheden, politieke partijen, en de media, en met steun van het publieke debat. De Raod veur 't Limburgs vraagt ieders inzet en steun. Doel is om de Limburgs taal een vitale en blijvende positie te geven in de Limburgse samenleving.

1. Wij verzoeken de Limburgse overheid de toepassing van deel III het Europees handvest voor regionale talen of talen van minderheden bij de minister aan te vragen. Nederland heeft immers recent ook het Papiaments erkend onder deel III. In 1998 gebeurde dat al voor het Fries. Wij vragen met klem een gelijke behandeling. Meer dan eens is die erkenning onder deel III door het ministerie van Binnenlandse Zaken afgewezen voor het Nedersaksisch, terwijl onder meer de juristen J. Jans en M. Herweijer hadden aangetoond dat erkenning onder deel III heel wel mogelijk is (zie hun rapport Nedersaksisch waar het kan). Toepassing van deel III biedt een definitievere en meer bindende ondersteuning dan deel II. De toekenning onder deel II leidt voor de nationale overheid niet tot een structurele ondersteuning. Het onderscheid deel II versus deel III is voor de KNAW onlangs reden geweest om te concluderen dat voor het Nedersaksisch en Limburgs geen bacheloropleidingen ingericht hoeven te worden maar wel voor het Fries. Er kan met reden van een vicieuze cirkel worden gesproken: er volgt geen erkenning onder deel III omdat de voorzieningen er (nog) niet zijn, en er komen geen voorzieningen omdat er geen erkenning onder deel III heeft plaatsgevonden. De erkenning deel III moet daarom snel tot stand komen; indien niet door de minister dan door een meerderheid in de Tweede Kamer. Een ongelijke behandeling ten opzichte van het Fries en Papiaments kan niet blijvend zijn. Toepassing van deel III zou sowieso moeten plaatsvinden als gevolg van de deel III status, zo zegt het Rapport van Uitleg dat aan het handvest is toegevoegd: '49. (...) In het handvest wordt er in principe wel vanuit gegaan dat staten gebruikmaken van de mogelijkheden van Deel III, omdat daarin de essentie van de door het Handvest geboden bescherming is vastgelegd.'
2. In de Grondwet moet met spoed een artikel opgenomen worden van de volgende inhoud: 'Nederland beschermt en bevordert zijn regionale talen Nedersaksisch, Limburgs, Papiaments en Fries'. De Nedersaksen stellen vast dat ze al vanaf de jaren tachtig onophoudelijk strijd moeten leveren voor verbetering van de positie van het Nedersaksisch, en steeds opnieuw moeten we uitleggen dat dat nodig is en waarom. Datzelfde geldt voor de Limburgers. Dit voorstel kreeg al veel medestanders tijdens het Symposium erkende talen in Wolvega (21-4-2022). Het aansprekende voorbeeld is de Duitse deelstaat Sleeswijk-Holstein, waar Nederduits, Fries en Deens grondwettelijke bescherming genieten.
3. Het gebruik van het Limburgs in bestuurlijk verkeer moet vrij zijn. Daartoe moet de wet AWB aangepast worden, omdat die in zijn huidige formulering juist het gebruik belemmert. Dat is in strijd met Handvest en het Convenant Limburgs. Wij vragen daartoe bij de minister aan te dringen op verbetering. Eerder is dit voorstel gelanceerd

op het Symposium erkende talen in Wolvega (21-4-2022), en het kreeg veel bijval. Het tekstvoorstel is: 'Provinciale en gemeentelijke overheden en onder hun verantwoordelijkheid werkzame personen mogen naast het Nederlands de in hun gebieden erkende regionale talen gebruiken'. Dit is niet de bevoegdheid van provinciale of lokale overheden, maar van de Rijksoverheid.

4. In alle vormen van educatie moet structureel onderwijs in en over het Limburgs plaatsvinden en over de geschiedenis van het gebied. Het taalonderwijs moet georganiseerd zijn in doorlopende leerlijnen. Dit is conform de aanbevelingen van de Raad van Europa. Daarin staat dat structureel onderwijs noodzakelijk is. Dit is tevens in lijn met het Convenant Limburgs.
5. Het Convenant Limburgs vraagt om kennisontwikkeling en -verbreiding. Met name is een bacheloropleiding Limburgs nodig, vooral om op de diverse posities vakmensen aan de slag te kunnen krijgen. De analogie met het Fries leert dat de bacheloropleiding jaarlijks zo'n zes tot zeven ton kost. Voor de helft te bekostigen door het Rijk (intussen toegezegd voor het Fries), en voor de helft door de regio's.
6. Nodig is ook de instelling van een zogeheten practoraat voor het MBO, om mensen in de praktische beroepen vakkundig en doelgericht leren omgaan met de regionale taal. Met name moet gedacht worden aan de zorg, in het bijzonder aan de verpleging.
7. Het Limburgs behoeft versterking in de regionale en lokale media. Landelijk is erover gesproken om bij de eerstvolgende wijziging van de mediawet daarin ook Nedersaksisch en Limburgs op te nemen en die talen een beschermde status toe te kennen, met een doelbepaling dat ongeveer 50% in de nieuwsvoorziening in de regionale taal gebeurt.
8. Eveneens is nodig, voor een blijvend sterke, (des)kundige inzet op het punt van de nieuwsvoorziening over Limburg en de Limburgse cultuur in de media, de ontwikkeling en verzorging van speciale modules aan journalistenopleidingen.
9. Overeenkomstig wat het handvest voorstaat met betrekking tot plaatsnaamborden en in aansluiting bij wat het convenant vraagt, nl. de zichtbaarheid van de regionale taal, vragen wij de Limburgse overheid het voortouw en de coördinatie te nemen bij de invoering van tweetalige plaatsnaamborden in het hele gebied. Het betreft weliswaar een gemeentelijke bevoegdheid, maar de provincie kan ertoe oproepen en de plaatsing faciliteren.

¹ Voor het Fries inmiddels toegezegd door minister Dijkgraaf